

Nová vláda chce vyriešiť vysoké ceny potravín

Úradnícka vláda si vo svojom Programovom vyhlásení vlády dala medzi krátkodobé priority aj brzdenie potravinovej inflácie, efektívne fungovanie Slovenského pozemkového fondu (SPF) a Pôdohospodárskej platobnej agentúry (PPA), ako aj zvýšenie ochrany zdravia spotrebiteľov. Strednodobou prioritou vlády bude efektívny manažment rizík a zvyšovanie produktivity a udržateľnosti v pôdohospodárstve a lesníctve.

Aktuálne o Programovom vyhlásení vlády rokujú poslanci NR SR. Mnohé opatrenia sa však dajú realizovať aj bez vyslovenia dôvery parlamentu.

Ceny potravín a vysoké náklady

O záujme riešiť ceny potravín a dohliadnuť na správne fungovanie ministerstva pôdohospodárstva a jeho podriadených inštitúcií mohla svedčiť už návšteva premiéra Ľudovíta Ódora na rezortnom ministerstve, ktoré si zo všetkých ministerstiev symbolicky vybral ako prvé.

"Prudko rastúce ceny potravín predstavujú zásadný problém pre širokú verejnosť, najviac však pre zraniteľné skupiny. Vláda posúdi možné opatrenia eliminujúce dosahy rastu cien potravín v spolupráci so všetkými zúčastnenými stranami od prvovýrobcov až po maloobchod," uviedla vláda SR vo svojom programovom vyhlásení. Či dokáže úradnícka vláda počas svojho krátkeho pôsobenia vstúpiť do cenotvorby a aké opatrenia na znižovanie cien potravín nakoniec prinesie, je otázne. Odborníci sa však zhodujú, že ceny potravín sa potravinovými balíčkami či extra šekmi neznížia.

„Ak chceme riešiť ceny potravín, musíme sa pozrieť na výrobné náklady. Potrebné je teda riešenie podpôr, pretože jedine cez konkrétne podpory alebo úľavy vieme znížiť náklady výrobcov a teda aj cien potravín. V tomto prípade by išlo o pomoc spotrebiteľom,“ hovorí predseda Únie potravinárov Slovenska Daniel Molnár. Ak hovoríme o výrobných nákladoch, pozeráť sa musíme nielen na spracovanie, ale aj na prvovýrobu. Ceny komodít sa postupne znižujú, no náklady ostávajú na

vysokých hodnotách. „V celej vertikále je to určite náročné riešiť. Všetci sa na tej cenotvorbe podieľame, ale urobiť konkurencieschopnú prvovýrobu, aby sme konkurovali výrobnými nákladmi zahraničným partnerom, by malo určite veľký zmysel. Nedokážeme vyrobiť liter mlieka alebo kilogram mäsa za cenu ako napríklad Španieli. A to je problém. Odľahčenie prvovýroby a spracovateľov napríklad vo forme odpustenia odvodov, poistenia a podobne je dobrým riešením,“ myslí si podpredseda SPPK Miroslav Štefček.

V rámci politických diskusií sa otvára aj otázka marží obchodných reťazcov, ktoré by sa podľa viacerých mohli znížiť. „Obchodné reťazce si na začiatku roka stanovujú vysoké ciele a počas roka idú tvrdo za nimi. Naši výrobcovia potravín tak musia často súhlasiť aj s podmienkami, ktoré sú nevýhodné a ledva pokryjú výrobné náklady,“ vysvetľuje člen Predstavenstva SPPK Igor Jakubička. „Obchod zvyšuje ceny potravín, pretože výrobcovi sa zvýšili náklady. Podľa mňa by sa však cena na pulte nemala zakaždým meniť po zvýšení našich nákladov v prvovýrobe a u spracovateľov,“ dodáva Igor Jakubička.

Pozornosť upriamili aj na rezortné inštitúcie

Čo sa týka záujmu o PPA a SPF, bude otázne, aké opatrenia je možné v tak krátkom čase, ktorý bude mať nová dočasná vláda, prijať a implementovať. Hneď na začiatku pôsobenia Jozefa Bíreša na rezorte sme zaznamenali zmenu na poste šéfa SPF. Často kritizovaného Jána Marosza 1. júna vystriedal doterajší štátny tajomník na ministerstve pôdohospodárstva Henrich Haščák. „Môžeme to hodnotiť len priaznivo a pozitívne. Pán minister chce riešiť problémy PPA a SPF, aby jednoduchšie pracovali a viac komunikovali s poľnohospodármi. Potrebujeme však, aby sa to prenieslo aj do skutočnosti. S obavami sa môžeme pozeráť na to či má rezortné ministerstvo dostatok schopných a odborne zdatných ľudí,“ hovorí poľnohospodár z Liptova Miroslav Štefček.

Na podpísanie zmluvy s SPF čakal dva roky a osem mesiacov aj Igor Jakubička z Nových Sadov. Pozitívne však hodnotí, že už poľnohospodárom chodia rozhodnutia z PPA k výzve č 52. Veľmi dôležité však podľa neho bude tiež sledovať chybovosť jednotných žiadostí z tohto roka. „Na základe nových podmienok, ktoré musia plniť naši poľnohospodári, bude náročné nájsť podnik, ktorý by nemal v žiadosti nejakú chybu,“ vysvetľuje. Drobné administratívne chyby si sa mali podľa neho zohľadniť, inak hrozí vysoká chybovosť a značné krátenie dotácií.

Dlhé čakacie lehoty na vybavenie zmlúv či zdĺhavé vyhodnotenie aktuálnych projektov určite nepomáhajú rozvoju slovenského agropotravinárstva. Poľnohospodári a potravinári potrebujú investovať a modernizovať, aby udržali krok s kolegami zo zahraničia. Na to však potrebujú relevantného partnera v podobe fungujúcich štátnych inštitúcií.